

ИНТЕРВЈУ СО ПРОФ. Д-Р АНГЕЛ РИСТОВ

Со наследството се добиваат и долгови

Многу често меѓу граѓаните владее мислењето дека кога наследуваат имот од лице што починало, не се должни да ги намираат неговите долгови или, пак воопшто не се свесни дека тие постојат. Како експерт во областа наследно право, може ли да објасните што се случува со долговите на починато лице, односно дали и тие се наследуваат.

- Со моментот на настапувањето на смртта на лицето се отвора наследството на оставителот и неговата оставина, која се состои од имотни права и имотни обврски, што во тој момент им се пренесуваат на наследниците. Значи, наследниците наследуваат и имотни права и имотни обврски. Со оглед дека во Законот за наследување постои една одредба, која вели дека предмет на наследување се предметите и права што им припаѓаат на физички лица, многу често кај граѓаните, поаѓајќи од оваа дефиниција, се создава мислењето дека имотните обврски не се наследуваат и се наследуваат само предметите и права. Граѓаните треба да знаат дека наследуваат и имотни права и имотни обврски.

Со кои проблеми најчесто се соочуваат доверителите и извршителите во наследноправните односи?

- Доверителите и извршителите најчесто се соочуваат со проблемот на неповедување на оставинската постапка по службена должност. Многу чести се и случаите кога должникот ќе почине, а наследниците не ги пријавуваат долговите и обврските во оставината на оставителот, сметајќи дека ги наследуваат само правата, но не и обврските. Според Законот за вонпарнична постапка, поведувањето оставинска постапка е по службена должност. Значи, матичарот е должен во рок од 30 дена, штом ќе дознае за смртта, да достави извод од матичната книга на умрените и смртницата до судот, со што се иницира постапката за

распределување на оставината. Проблемот се состои во тоа што во нашата практика матичарот не си ја исполнува оваа обврска. Значи во тој законски рок од 30 дена тој не праќа до судот ниту смртницата ниту извод од матичната книга на умрените и судот не може да оформи предмет да се иницира постапката за

распределување на оставината. Ова им оди во полза на наследниците, кои најчесто не ги пријавуваат обврските и долговите што им се познати. Значи, во ваков случај во најголем број ситуации се засегнати банките, односно доверителите, и се јавува една дилема дали тие можат да поведат постапка.

Што ако долгот ја надминува вредноста на наследството?

- Наследникот одговара до висината на имотот што го наследил. На пример, ако наследил имот во вредност од 10.000 евра, а имаме долгови од 15.000 евра, тогаш наследникот одговара до висината на наследниот долг, значи до 10.000 евра, а другите 5.000 евра остану-

ваат ненамирени. Доверителите треба да водат сметка пред да стапат во тие имотно-правни односи, значи да водат сметка да ги обезбедат тие свои права. Меѓутоа, ниту законски ниту морално е наследникот да ги намирава тие долгови.

Дали наследниците можат да се откажат од наследството и што се случува тогаш со долговите?

- Ако еден се откаже од наследството, а имаме поголем број наследници, неговиот дел прираснува на другите наследници. Ако сите се откажат, тогаш како наследник се јавува Република Македонија, односно тогаш државата треба да ги намира долговите во висина на наследениот имот.

Како да се надминат проблемите во практиката?

- Во правниот систем на РМ во тек е најголемиот реформа преку изготвувањето на Граѓанскиот законик, во кој во Книга четврта - Наследноправни односи се предвидуваат значајни предлози со кои ќе се обезбеди поголем степен на заштита на доверителите и ќе им се олесни работата на извршителите. Тоа ќе се постигне со законското предвидување и на обврските дека се дел од оставината, како и задолжителното издвојување на делот од заедничкиот имот на надживеаниот брачен партнер. Значаен предлог е предвидување на можноста и лицата што имаат правен интерес да поведат оставинска постапка. Се предлага, исто така, задолжително јавно повикување на доверителите што имаат побарувања кон оставината на оставителот во дневните весници, со цел да бидат во можност да ги заштитат и да ги намираат своите побарувања од оставината. Исто така, значајна реформа ќе биде и предвидувањето на можноста доверителот да ја побива изјавата за откажување од наследството на должникот - наследник, кој намерно се откажал од наследството, со цел да го изигра доверителот.

Во Скопје за две години поднесени 12 илјади „оставини“

Во Основниот суд Скопје 2, во текот на 2014 година, биле поднесени 6.060 барања-предлози за поведување оставинска постапка, додека во текот на 2015 година биле поднесени 6.056 барања. Оттаму појаснуваат дека судот ја поведува постапката по службена должност, веднаш штом ќе дознае за смртта на лицето или дека лицето е прогласено за умрено, а во согласност со Законот за вонпарнична постапка. Сепак, од судот посочуваат дека иако во Законот за вонпарнична постапка е предвидено дека за смртта на лицето судот дознава, по правило, кога ќе добие смртницата од матичарот што извршил упис на смртта во матичната книга на умрените, во практиката не е секогаш така.

„Управата за водење матична книга на умрени не секогаш доставува смртницата до судот, за тој да може да ја поведе постапката по службена должност. Во поголемиот број случаи странките се тие што поднесуваат предлог до судот за поведување оставинска постапка. Зошто Управата за водење матична книга на умрени при Министерството за правда не секогаш доставува смртницата до судот, ве упатуваме да се обратите до наведениот орган при

Министерството за правда“, истакнуваат од судот. Од Управата за водење на матични книги (УВМК) категорично ги отфрлаат овие тврдења, посочувајќи дека досега не се случило матичарот да не достави смртницата до основните судови.

„Се случува пријавителот на смртта да не сака да даде какви било податоци за можни наследници ниту за движен и недвижен имот, па се случува смртниците да се доставуваат до надлежните основни судови по службена должност само со име и презиме на починатиот и неговиот датум на раѓање и смрт. Досега не се случило матичарот да не достави смртницата до архивите на основните судови, и тоа се прави најмалку еднаш неделно или онолку често колку што има пријави за починато лице во надлежното матично подрачје. Од страна на УВМК нема никакви пречки во однос на доставување смртници, самите странки се одговорни за податоците што имаат интерес или не да ги пријават во УВМК кај матичарите“, велат оттаму. По доставување на смртницата или предлогот за поведување оставинска постапка, во судот најпрво се проверува дали за покојното лице има заведено предмет и, ако

има, преку оперативниот систем АКМИС предметот се распределува кај истиот нотар. Доколку нема заведено предмет, се заведува предмет и потоа компјутерски преку АКМИС оформениот предмет се распределува и со сите списи се испраќа кај определен нотар.

„Се случува во оставинските постапки самите нотари да побараат смртницата, па УВМК по службена должност подготвува копија на веќе составената смртницата, која стои во досие на секое починато лице и со назнака за кој предмет се работи по службена должност се доставува до надлежните судови“, појаснуваат од УВМК.

Против решението на нотарот странките можат да вложат приговор во рок од осум дена од денот на доставувањето на решението, кој нотарот е должен во рок од три дена, заедно со списите од предметот, да го достави до надлежниот основен суд што му го доверил постапувањето по оставинскиот предмет. Во согласност со податоците на Основниот суд Скопје 2-Скопје во текот на 2014 година, приговори имало против 69 предмети со основа оставина. Во текот 2015 година, пак, по оваа основа биле заведени 83 предмети.

Извршувањето прекинува до утврдување на наследникот

Од Комората на извршителите (КИРМ) појаснуваат дека ако во текот на спроведувањето на извршувањето настапила смрт на странката или на нејзиниот законски застапник, извршувањето прекинува сè до утврдувањето на законскиот наследник, односно наследници. Имено, во 2014 година имало прекин на извршувањето во 2.659 предмети поради смрт на странка и стечај на правно лице, додека ланската година бројката е 5.053 предмети.

- За прекинет на извршувањето извршителот ќе ги извести наследниците на странката, ако се познати и ако е познато нивното престојувалиште, како и спротивната странка. Ако наследниците и законскиот застапник, пак, не се познати или не е познато нивното престојувалиште, извршителот ќе побара од надлежниот суд без одлагање да им постави привремен старател - велат од КИРМ.

Со новиот законот за извршување, кој се наоѓа во собраниска процедура, со цел одбег-

нување на законските празнини што ја одолжуваат постапката и се на штета на доверителите, се предлага прекинет на извршување да се ограничи на 60 дена од денот кога настапила смртта на должникот, односно од денот на правосилноста на решението на судот за прогласување исчезнато лице за умрено.

- Ако постапката за расправување на оставината на должникот не е поведена по службена должност, а наследниците во рок од 60 дена од денот кога настапила смртта на должникот, односно од денот на правосилноста на решението на судот за прогласување исчезнато лице за умрено не поднеле предлог за расправување на оставина, или наследниците не се познати, или не е познато нивното живеалиште или престојувалиште, извршителот ќе побара од Центарот за социјални работи без одлагање да им постави привремен старател на наследниците во согласност со Законот за семејство - појаснуваат од КИРМ.